

Lähteiden kirjaaminen lähdeluetteloon

Lähdeluettelo tarjoaa lukijalle mahdollisuuden selvittää, minkä tyyppistä lähdeaineistoa kirjoittaja on käyttänyt: miten uusia ja minkä muotoisia lähteet ovat. Lukija näkee myös, mistä hän itse voi etsiä lisää tietoa tai tarkistaa lähteen olemassaolon. Tekstiviitteen ja lähdeluetteloon kirjattavien lähteen tietojen tulee alkaa samalla sanalla, jotta lukija löytää tekstiviitteen perusteella lähdeluettelosta etsimänsä tiedon.

Lähdeluetteloon kirjoitetaan vain ne lähteet, joihin tekstissä on viitattu. Muita lähteitä, joihin kirjoittaja on tutustunut esimerkiksi opinnäytetyöprosessin aikana, ei merkitä lähdeluetteloon.

Erityyppiset lähteet kirjataan lähdeluetteloon aakkosjärjestykseen lähdetiedon alun mukaisesti. Näin lukija löytää viiteen mukaisen lähteen tiedot vaivatta. Saman kirjoittajan julkaisut järjestetään vanhemmasta uudempaan. Jos lähteenä on käytetty useampia saman tekijän samana vuonna kirjoittamia teoksia tai artikkeleita, otsikon mukainen aakkostaminen määrää niiden järjestyksen. Vuosiluvun perään kirjoitetaan vielä pienaakkonen a, b, c ilman välilyöntiä. Jos tekijällä on ollut yksi tai useampi kumppani, yksin kirjoitettu julkaisu sijoitetaan ennen kumppaneiden kanssa kirjoitettuja teoksia tai artikkeleita.

Jos lähteestä on olemassa sekä painettu että sähköinen versio, lähdetiedot kirjataan käytetyn version mukaisesti. Jos kirjoittaja on käyttänyt sähköistä versiota, lähdeluetteloon merkitään viittauspäivä ja verkko-osoite. Jos verkkolähteellä on pysyvä tunniste (esim. DOI, URN), lähdeluetteloon merkitään ensisijaisesti se.

Kirjat

Painetussa kirjalähteessä lähdemerkinnän perusohje on seuraava: Tekijän sukunimi, etunimen ensimmäinen kirjain. Vuosiluku. Otsikko. Mahdollinen alaotsikko. Painos, jos muu kuin ensimmäinen. Kustantajan kotipaikka: Kustantaja.

Jos tekijöitä on useita, nimet luetellaan samassa järjestyksessä kuin ne on kirjoitettu julkaisun nimilehdellä. Jos tekijää ei mainita, voidaan käyttää teoksen nimeä tai julkaisijatahoa. Lähdemerkinnästä tulee aina käydä ilmi, monesko ja millainen painos on kyseessä. Ensimmäistä painosta ei kuitenkaan mainita.

Esimerkkejä:

Haapakoski, K., Niemelä, A. & Yrjölä, E. 2020. Läsnä etänä. Seitsemän oppituntia tulevaisuuden työelämästä. Helsinki: Alma Talent.

Rautava-Nurmi, H., Westergård, A., Ojala, M., Vuorinen, S. & Henttonen, T. 2020. Hoitotyön taidot ja toiminnot. 7. uud. painos. Helsinki: Sanoma Pro oy.

Teoksia voidaan julkaista painettujen versioiden ohella myös e-kirjoina tai äänikirjoina. Kaikissa e-kirjoista ei ole sivunumerointia. Silloin tekstiviitteeseen merkitään lähteen tekijä ja julkaisu- tai päivätysvuosi. Tekstiviitettä voi tarkentaa luvun numerolla. Äänikirjaan viitattaessa sivunumero korvataan viitatus tiedon ajankohdalla. Lähdeluetteloon kirjataan tieto lähdetypistä, mahdollisesta käyttöoikeuden vaatimuksesta, viittauspäivä sekä verkko-osoite.

Esimerkkejä:

Anonen, L. & Luoto, S. 2015. Markkinointi boksen ulkopuolelta. Äänikirja. Helsinki: Alma Talent. Viitattu 23.4.2021. Vaatii käyttöoikeuden.
<https://kirja.elisa.fi/ekirja/markkinointi-boksen-ulkopuolelta>

Peltola, V., Renko, M. & Saxén, H. (toim.) 2020. Lasten infektiosairaudet. E-kirja. Uud. painos. Helsinki: Duodecim. Viitattu 14.4.2021. Vaatii käyttöoikeuden.
<https://www.oppiportti.fi/op/opk04640>

Kun teos on suomennettu, lähdeluettelomerkinnästä pitää käydä ilmi myös suomentaja. Alkuperäisen teoksen julkaisuvuosi mainitaan, jos se on tiedossa.

Esimerkki:

Schön, L. 2017. Maailman taloushistoria. 2. painos. Autio, P. (suom.) Tampere: Vastapaino.

Tutkimusartikkelit, kokoomateoksen artikkelit, ammattilehtien artikkelit, verkkouutiset ja verkkolehtien artikkelit

Artikkeleja julkaistaan yhtä lailla painetuissa lehdissä ja kokoomateoksissa kuin sähköisissä julkaisukanavissa. Artikkelista tai uutisesta kirjataan lähdeluetteloon kirjoittaja, julkaisuvuosi, otsikko sekä julkaisukanava ja -päivä. Painettujen artikkelien ja uutisten tapauksessa ilmoitetaan lisäksi sivu tai sivut, joille artikkeli sijoittuu lehdessä tai kokoomateoksessa. Tekstiviitteessä ilmoitetaan se nimenomainen sivu tai ne sivut, joilta tieto on peräisin. Lähdeluettelossa ilmoitetaan koko artikkelin sivuala ensimmäiseltä sivulta aina mahdollisen lähdeluettelon loppuun. Verkossa julkaistun artikkelin tai uutisen tietoihin kirjataan viittaamispäivä ja verkko-osoite.

Esimerkkejä:

Kekäle, J. & Puusa, A. 2020. Tiedesodat. Realistinen ja konstruktionistinen maailmankäsitys. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus, 39–54.

Kokkonen, Y. 2021. Kiinan vienti kasvoi alkuvuonna huimasti. Yle Uutiset 7.3.2021. Viitattu 23.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11825087>

Kukkonen, H. 2015. Merkitysneuvotteluja osallistavasta pedagogiikasta. TAMKjournal 1.4.2015. Viitattu 23.4.2021. <https://tamkjournal.tamk.fi/merkitysneuvotteluja-osallistavasta-pedagogiikasta/>

Olsson, H., Backe, H., Sorensen, S. & Kock, M. 2002. The essence of humour and its effects and functions: A qualitative study. Journal of nursing management 10 (1), 21–26.

Numero 10 ilmaisee vuosikerran eli sen, kuinka monta vuotta lehti on ilmestynyt. Merkintä (1) tarkoittaa vuosikerran ensimmäistä numeroa. Vastaavat tiedot voi ilmoittaa myös lehden käyttämällä merkintätavalla. Suluissa olevan numeron jälkeen on ilmoitettu artikkelin sivuala.

Esimerkki:

Tammelin, T. 2016. Liikunnan merkitys lasten kasvulle, kehitykselle ja terveydelle. Teoksessa Rajantie, J., Mertsola, J. & Heikinheimo, M. (toim.) Lastentaudit. 6. uud. painos. Kustannus Oy Duodecim. Viitattu 19.5.2017. Vaatii käyttöoikeuden. <http://www.oppiporssi.fi/op/lta00600/do>

Asiantuntijahaastattelut ja sähköpostiviestit

Haastattelulähde merkitään lähdeluetteloon silloin, kun haastateltava esiintyy haastattelussa omalla nimellään asiantuntijan roolissa. Nimettömiä tutkimuslähteitä ei siis merkitä lähteisiin. Haastattelun lähdetiedoista tulee käydä ilmi haastateltavan nimi, arvo tai ammatti, haastattelun ajankohta ja haastattelupaikka. Lisäksi mainitaan, onko haastattelu litteroitu.

Esimerkki:

Hannikainen, M. O. tutkijatohtori. 2020. Haastattelu 15.9.2020. Helsingin yliopisto.

Kun tiedot on saatu asiantuntijalta sähköpostitse, merkitään lähde luetteloon seuraavasti:

Saarinen, K. lehtori. 2021. Koulusivistyskielenä ruotsi. Sähköpostiviesti 2.9.2021.

Julkaisusarjoissa julkaistut

Monet esimerkiksi tutkimuslähteistä tai raporteista on julkaistu osana julkaisusarjaa. Julkaisusarja ja numero julkaisusarjassa täytyy silloin muistaa merkitä. Jos lähteellä ei ole henkilötekijää, lähdemerkintä aakkostetaan otsikon tai julkaisijatahon mukaan.

Esimerkkejä:

Korpela, A. 2018. Suuren kokoluokan energiavarastointiteknologioiden teknis-taloudelliset näkymät. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja Sarja B. Raportteja 113. Tampere.

Kaukonen, O. & Kuusisaari, K. 2021. Yhteiskunnan muutos ja päihdepalveluiden tutkimus. Teoksessa Kaukonen, O. & Kuusisaari, K. (toim.) Päihdepalveluiden yhteiskunnalliset haasteet. Raportti 2. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 108–112.

Lait ja asetukset

Kun lähteenä on käytetty lakeja tai asetuksia, lähdeluetteloon merkitään lain tai asetuksen otsikko, päivä, jona laki tai asetus on annettu, ja numero säädöskokoelmassa.

Esimerkkejä:

Elintarvikelaki 9.4.2021/297. Viitattu 2.9.2021. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210297>

Valtioneuvoston asetus ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen estämiseksi 26.2.2021/166. Viitattu 2.9.2021.
<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210166>

Standardien ja EU-lainsäädännön merkitsemisestä lähdeluetteloon on ohjeistettu [tekniikan alakohtaisissa ohjeissa](https://intra.tuni.fi/handbook/4646/4653/17695?page=25098) (<https://intra.tuni.fi/handbook/4646/4653/17695?page=25098>).

Konferenssi-, seminaari- ja muut asiantuntijaesitelmät ja -luennot

Konferenssin, seminaarin tai muun tilaisuuden aika ja järjestäjä tulee ilmaista tarkasti, jotta lukija voi tarvittaessa löytää viitatus materiaalin. Esittäjän ammatin tai arvon voi mainita, jos tieto on lukijalle hyödyllinen. Jos esitykset ovat painetussa muodossa, niihin viitataan lähdeluettelossa artikkelien tapaan.

Esimerkkejä:

Leikomaa, M. 2021. Being boring - are you an online snoozefest? Luento. TAMK-konferenssi 4.2.2021. Webinaari. Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampere.

Karhe, L. TtT. 2019. Kaikilla oikeus hyvään saattohoitoon. Luento 22.3.2019. Sairaanhoidajapäivät 21.-22.3.2019. Helsinki.

Saarinen, E. 2021. "The Last Time" - 1/8 Filosofia ja systeemiajattelu. Luento. YouTube-video. Julkaisija Aalto University 29.1.2021. Viitattu 23.4.2021.
<https://www.youtube.com/watch?v=dshhM8NBZ4k>

Opinnäytteet

Opinnäytteitä ovat AMK- ja YAMK-opinnäytetyöt, pro gradu -tutkielmat, lisensiaattityöt ja väitöskirjat. Lähdeluetteloon kirjataan, missä tutkinto-ohjelmassa tai yksikössä sekä korkeakoulussa opinnäyte on tehty ja mistä opinnäytteestä on kyse.

Esimerkkejä:

Hautamäki, E. & Palosaari, L. 2020. Uuden luonnonkalatuoteperheen kaupallistaminen. Kestävää elintarviketuotantoa kotimaisilla ruokainnovaatioilla. Palveluliiketoiminnan tutkinto-ohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 2.9.2021.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020111823198>

Isoherranen, K. 2012. Uhka vai mahdollisuus - moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Sosiaalitieteiden laitos. Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2012:18. Väitöskirja. Viitattu 9.3.2021.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37493/isoherranen_vaitoskirja.pdf

Syvänen, P. 2020. Tiimien valmius siirtyä jaettuun johtajuuteen kuntasektorilla. Johtaminen ja organisointi. Kauppakorkeakoulu. Turun yliopisto. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 2.9.2021.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20201223102881>

Televisio- ja radio-ohjelmat, podcastit ja elokuvat

Radio-ohjelmasta lähdeviitteeseen merkitään ohjelman nimi, julkaisuvuosi, toimittajan nimi sekä kanava ja esityspäivä. Podcastin lähdeluettelomerkintä aloitetaan aina podcastin juontajan nimellä. Elokuvasta lähdeluettelo on merkitään elokuvan nimi (mieluiten suomeksi sekä alkukielellä), julkaisuvuosi, ohjaajan nimi, alkuperämaa sekä tuotantoyhtiö(t). Jos elokuva on katsottu suoratoistona tai YouTubesta, myös URL ja katsomispäivä (viittauspäivä) pitää kertoa. Alla esimerkki myös DVD:n lisämateriaalin merkitsemisestä lähdeluettelo on.

Esimerkkejä:

Perjantai: Voiko nuoruuden elää etänä? 2021. Toimittaja Sean Ricks. Yle 23.4.2021. Yle Areena. Viitattu 28.4.2021. <https://areena.yle.fi/tv/suorat/yle-areena/1-50814091>

Boheemin, kosmopoliittisen kuvataiteilijan Elin Danielson-Gambogin elämäkerta. 2021. Kulttuuriykkönen. Toimittaja Pia-Maria Lehtola. Yle Radio 1 31.8.2021. Yle Areena. Viitattu 6.9.2021. <https://areena.yle.fi/audio/1-50886022>

Vahti, J. 2020. Mitä megatrendit kertovat 2020-luvusta. Podcast-tallenne. Sitra. Julkaistu 3.1.2020. Viitattu 23.4.2021. <https://www.sitra.fi/artikkelit/mita-megatrendit-kertovat-2020-luvusta/>

Tuntematon sotilas. 2017. Ohjaus: Aki Louhimies. Tuotantoyhtiö: Elokuvaosakeyhtiö Suomi.

TAI Tuntematon sotilas. 2017. Ohjaus: Aki Louhimies. Tuotantoyhtiö: Elokuvaosakeyhtiö Suomi. Yle Areena. Viitattu 29.4.2021. <https://areena.yle.fi/1-3554229>

The Making of Marie Antoinette. 2006. Ohjaus: Eleanor Coppola. DVD:n lisämateriaali elokuvassa Coppola, S. 2006. Marie Antoinette. Tuotanto: Columbia Pictures.

Verkkosivut

Jos verkkosivuilla on ilmoitettu sisällöstä vastaava henkilötekijä, tekstiviitteeseen merkitään tekijän sukunimi ja sivun julkaisu- tai päivitysvuosi. Silloin myös lähdeluettelossa lähteen tiedot aloitetaan tekijän sukunimellä. Jos sivuilla ei ilmoiteta niiden julkaisu- tai päivitysvuotta, vuosi korvataan n.d.-lyhenteellä (no date). Samaa lyhennettä käytetään lähdeluettelossa vuosiluvun paikalla.

Sukunimi, X. Sivun julkaisu- tai päivitysvuosi. Sivun otsikko. Julkaisija. Verkkosivu. Viitattu 23.4.2021. www-osoite

Jos sivulla ei ole mainittu henkilötekijää ja tekstiviitteeseen on merkitty julkaisijayhteisön nimi (ks. [Tekstiviitteet](#) (<https://intra.tuni.fi/fi/opiskelu/opiskelu-0/opinnaytetyot/kirjallisen-raportoinnin-opas-d-tekstivii> tteet), viittaus lähteeseen jolla ei ole henkilötekijöitä), myös lähdeluettelossa lähteen tiedot aloitetaan julkaisijayhteisön nimellä:

Julkaisijayhteisö. Julkaisu- tai päivitysvuosi. Sivun otsikko. Verkkosivu. Viitattu 2.9.2021. www-osoite

Esimerkiksi

TAMK. n.d. Kansainvälinen TAMK. Verkkosivu. Viitattu 2.9.2021.
<https://www.tamk.fi/web/tamk/kansainvalinen-tamk>

Jos sivulla ei ole mainittu henkilötekijää ja tekstiviitteeseen on merkitty sivun otsikko, myös lähdeluettelossa lähteen tiedot aloitetaan sivun otsikolla:

Sivun otsikko. Julkaisu- tai päivitysvuosi. Julkaisija. Verkkosivu. Viitattu 2.9.2021. www-osoite

Esimerkiksi

Kansainvälinen TAMK. n.d. TAMK. Verkkosivu. Viitattu 2.9.2021.
<https://www.tamk.fi/web/tamk/kansainvalinen-tamk>

Koska verkkolähteitä voidaan muokata, niiden sijaintia verkossa voidaan muuttaa tai ne voidaan jopa kokonaan poistaa, verkkolähteitä käytettäessä lähdeluetteloon merkitään verkko-osoitteen edelle viittaamispäivä. Näin lukija saa tiedon, että lähde on ollut merkittynä päivänä saatavilla sen sisältöisenä, jollaisena kirjoittaja on sitä hyödyntänyt.